Wystawa: Polskie parki narodowe w obiektywie statystyki publicznej

Sieć obszarów chronionych na terenie Polski jest tworzona na podstawie *Ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody*, określającej „cele, zasady i formy przyrody żywej i nieożywionej oraz krajobrazu”.

Park narodowy obejmuje obszar wyróżniający się szczególnymi wartościami przyrodniczymi, naukowymi, społecznymi, kulturowymi i edukacyjnymi, o powierzchni nie mniejszej niż 1000 ha, na którym ochronie podlega cała przyroda oraz walory krajobrazowe.

Tworzenie parku narodowego

Park narodowy tworzy się w celu zachowania różnorodności biologicznej, zasobów, tworów i składników przyrody nieożywionej i walorów krajobrazowych, przywrócenia właściwego stanu zasobów i składników przyrody oraz odtworzenia zniekształconych siedlisk przyrodniczych, siedlisk roślin, siedlisk zwierząt lub siedlisk grzybów.

Wigierski Park Narodowy, fot. Anna Wrzosek

Wigierski Park Narodowy, fot. Anna Wrzosek

Park narodowy jest tworzony w drodze ustawy, a w drodze rozporządzenia Rada Ministrów określa jego granice. Utworzenie lub zmiana granic parku wymaga zgody właściwych organów samorządu terytorialnego.

Parki narodowe według kategorii ochronności

Parki narodowe zajmują 1% całkowitej powierzchni kraju.

W Polsce wyodrębniono 23 parki narodowe: największą powierzchnię zajmuje Biebrzański PN – ponad 59 tys. ha 14 parków (bez wód przybrzeżnych Morza Bałtyckiego) ma powierzchnię mniejszą niż 10 tys. ha.

Plan ochrony dla parku narodowego zawiera wskazanie obszarów ochrony ścisłej, czynnej i krajobrazowej. Na obszarach graniczących z parkiem narodowym wyznacza się otulinę parku narodowego.

Źródło: Parki Narodowe Polski, mapa Parków Narodowych | naszakgp.pl

Największą powierzchnię parków narodowych wynoszącą 92, 2 tys. ha ma województwo podlaskie. Największą liczbą, aż 5 parków narodowych może poszczycić się województwo małopolskie.

Parki narodowe i inne formy ochrony przyrody

Najstarszymi parkami narodowymi powstałymi w 1932 r. są Białowieski PN i Pieniński PN. Najmłodszym parkiem narodowym jest PN „Ujście Warty" (2001 r.).

Białowieski Park Narodowy, fot. Emilia Gorzkowska

Pieniński Park Narodowy, fot. Anna Wrzosek

Białowieski Park Narodowy, fot. Angelika Nieszała

Parki narodowe w Polsce

Największa powierzchnia obszarów objętych ochroną ścisłą znajduje się:

w Tatrzańskim PN (71%)

Tatrzański Park Narodowy, fot. Anna Wrzosek

Tatrzański Park Narodowy, fot. Anna Wrzosek

i w Bieszczadzkim PN (70%)

Bieszczadzki Park Narodowy, fot. Anna Wrzosek

Bieszczadzki Park Narodowy, fot. Anna Wrzosek

Najbardziej leśnym parkiem narodowym jest Magurski PN (96% powierzchni parku zajmują lasy), kolejno Białowieski PN, Roztoczański PN i Świętokrzyski PN (w każdym lasy zajmują po 95% powierzchni parku).

Roztoczański Park Narodowy, fot. Maciej Zych

Roztoczański Park Narodowy, fot. Maciej Zych

Świętokrzyski Park Narodowy, fot. Anna Wrzosek

Największy obszar ochronny wokół parku, tzw. otulinę posiada Biebrzański PN (66,8 tys. ha, o 7,6 tys. ha więcej niż powierzchnia samego parku), a najmniejszy – Tatrzański PN (zaledwie 0,18 tys. ha).

Na pomarańczowo na mapie oznaczono otulinę: po lewej stronie Biebrzańskiego PN, a na górze – Tatrzańskiego PN

Źródło: Geoserwis GDOŚ

Turystyka w parkach narodowych

Co roku parki narodowe odwiedza ponad 10 mln turystów i liczba odwiedzających parki w ostatnich latach wzrasta.

Źródło: dane Ministerstwa Klimatu i Środowiska

W 2020 r. najwięcej turystów odwiedziło Tatrzański Park Narodowy – blisko 3,5 mln odwiedzających turystów.

Charakterystyka poszczególnych parków narodowych

Babiogórski Park Narodowy

Utworzony w 1954 r. w celu ochrony i zachowania różnorodności biologicznej, tworów przyrody nieożywionej oraz walorów krajobrazowych Babiej Góry, jak również w celu odtworzenia tych siedlisk przyrodniczych, które w wyniku działalności

człowieka zostały zniekształcone.

Białowieski Park Narodowy

Jeden z najstarszych parków narodowych w Europie (utworzony w 1932 r.). Płożony w centralnej części Białowieskiej Puszczy. Znany na całym świecie, ostatni na niżu Europy las naturalny o charakterze pierwotnym, jaki przed wiekami rozciągał się w strefie lasów liściastych i mieszanych, charakteryzujący się dużą różnorodnością biologiczną.

Park wraz z całą Puszczą Białowieską to jedyna naturalna ostoja żubra w Europie i najliczniejsza wolnościowa populacja na świecie.

Biebrzański Park Narodowy

Największy spośród 23 parków narodowych w Polsce oraz jeden z większych w Europie.

Utworzony w 1993 r. w celu ochrony specyficznych, zanikających w Europie siedlisk bagienno-torfowych, ochrony rzadkich i ginących zbiorowisk roślinnych i gatunków zwierząt oraz walorów krajobrazowych, a także biotopów ważnych dla ochrony awifauny.

Bieszczadzki Park Narodowy

Trzeci co do wielkości park narodowy na

terenie Polski.

Utworzony w 1973 r. w celu ochrony naturalnych ekosystemów karpackiej puszczy, z liczebnymi populacjami dużych ssaków roślinożernych i drapieżnych oraz ptaków drapieżnych. Posiada ponadto piętra połonin z interesującą wschodniokarpacką roślinnością oraz z centrami występowania rzadkich wysokogórskich gatunków zwierząt bezkręgowych

Drawieński Park Narodowy

Trzeci co do wielkości park narodowy na terenie Polski.
Utworzony w 1990 r. w celu ochrony młodoglacjalnego krajobrazu równin sandrowych z ekosystemami wodno-leśnymi, całym bogactwem występujących tu gatunków: roślin, zwierząt i grzybów oraz ukrytych wśród puszczańskich lasów elementów dziedzictwa kulturowego (rozproszone w lasach pozostałości osad ludzkich i starych cmentarzy).

Gorczański Park Narodowy

Utworzony w 1981 r. Chroni centralną część Gorców, a w szczególności pozostałości puszczy karpackiej, którą tworzą zróżnicowane wiekowo połacie lasu o naturalnym, a niekiedy nawet pierwotnym charakterze, reprezentujące niemal wszystkie postacie leśnych fitocenoz górskich, jakie wykształciły się w Beskidach.

Kampinoski Park Narodowy

Utworzony w 1959 r. w celu ochrony najlepiej w Europie zachowanych zespołów wydm śródlądowych, naturalnych zbiorowisk bagiennych i leśnych, bogatej fauny (jedna z najważniejszych ostoi fauny niżu polskiego), a także wielu pamiątek polskiej historii i kultury.

Karkonoski Park Narodowy

Utworzony w 1959 r. Obejmując swym zasięgiem centralną część Karkonoszy po stronie polskiej, chroni zachowanie unikatowych w skali Polski, Europy i świata ekosystemów górskich z ich naturalną różnorodnością biologiczną, georóżnorodnością oraz zróżnicowaniem klimatycznym i hydrologicznym oraz wartości historyczne i kulturowe.

Magurski Park Narodowy

Utworzony w 1995 r. położony między Karpatami Zachodnimi i Wschodnimi chroni najlepiej zachowany fragment Beskidu Niskiego z zachowaną częścią Puszczy Karpackiej oraz bogactwo różnorodności biologicznej spotykających się tu gatunków zachodnich ze wschodnimi, a także

docierających tu licznie gatunków niżowych.

Narwiański Park Narodowy

Utworzony w 1996 r. chroni unikatowy system rzeki Doliny Narwi, która płynie na tym obszarze wieloma łączącymi i rozdzielającymi się korytami, będącą jedną z ważniejszych ostoi ptaków wodno-błotnych oraz miejscem ich odpoczynku podczas wędrówek.

Ojcowski Park Narodowy

Najmniejszy park narodowy w Polsce z największą liczbą żyjących na jego obszarze gatunków nietoperzy (17 gatunków spośród 25 żyjących w Polsce).

Utworzony w 1956 r. w celu zachowania unikatowego w skali Polski i Europy obszaru krasowego z wychodniami skał wapiennych wieku jurajskiego wraz z jego różnorodnością przyrodniczą i kulturową.

Park Narodowy „Bory Tucholskie”

Utworzony w 1996 r. w celu zachowania unikalnego w skali Polski i Europy sandrowo-pojeziernego typu krajobrazu z jego

naturalną różnorodnością biologiczną. Priorytetowym zadaniem parku w zakresie ochrony przyrody jest zachowanie naturalnej specyfiki biocenotycznej jezior, zwłaszcza lobeliowych, torfowisk i borów sosnowych, będących ostoją dla niezwykle bogatej fauny parku.

Park Narodowy Gór Stołowych

Utworzony w 1993 r. ww celu zachowania unikalnego w skali Polski i Europy górskiego krajobrazu skalnych płaskowyży oraz urwisk z fantastycznie ukształtowanymi formacjami skalnymi wraz z ich naturalną różnorodnością biologiczną i kulturową.

Park Narodowy „Ujście Warty”

Utworzony w 2001 r. Jest najmłodszym parkiem narodowym w kraju.

Położony w obrębie Pradoliny Toruńsko-Eberswaldzkiej park wraz z przepływającą przez niego Wartą chroni unikalne w skali Polski i Europy tereny podmokłe, rozlegle łąki i pastwiska stanowiące jedną z najważniejszych ostoi ptaków wodnych i błotnych, które można spotkać w nieprawdopodobnie dużej ilości i różnorodności - 280 gatunków z czego 170 to gatunki lęgowe.

Pieniński Park Narodowy

Jeden z najstarszych parków narodowych, utworzony w 1932 r. w celu zachowania unikatowego w skali Polski i Europy krajobrazu górskiego Pienin Właściwych wraz z masywem Trzech Koron oraz z jego naturalną różnorodnością biologiczną, jak i w celu zachowania wartości kulturowych, walorów krajobrazowych oraz kształtowania właściwych postaw człowieka wobec przyrody.

Poleski Park Narodowy

Utworzony w 1990 r. w celu zachowania unikalnej w skali Polski i Europy mozaiki przemieszanych ze sobą ekosystemów torfowiskowych, wodnych i leśnych wraz z obszarami ekstensywnie użytkowanymi tworzącymi jedną z najważniejszych ostoi ptaków wodnych i błotnych – ok. 200 gatunków ptaków, z czego 150 to gatunki lęgowe.

Roztoczański Park Narodowy

Utworzony w 1974 r. w celu zachowania unikalnych w skali Polski i Europy ekosystemów leśnych porastających roztoczańskie wzgórza i wąwozy o charakterze naturalnym a gdzieniegdzie o charakterze puszczańskim wraz z ich naturalną różnorodnością biologiczną i kulturową.

W parku prowadzi się hodowlę zachowawczą konika polskiego, potomka dawnego tarpana.

Słowiński Park Narodowy

Utworzony w 1974 r. Jest jednym z 2 parków nadmorskich.

Powstał przede wszystkim dla zachowania niezwykłej różnorodności biologicznej i bogactwa występujących tu w niezmienionym pięknie przemieszanych mozaikowo systemów jezior przymorskich, bagien, torfowisk, łąk, nadmorskich borów i lasów, a przede wszystkim wydmowego pasa mierzei z unikatowymi w Europie wydmami ruchomymi.

Świętokrzyski Park Narodowy

Obejmuje najwyższy fragment Gór Świętokrzyskich – pasmo Łysogóry. Utworzony w 1950 r. w celu zachowania unikalnych ekosystemów leśnych Puszczy Jodłowej o naturalnym charakterze oraz malowniczych śródleśnych pól rumowisk skalnych wraz z kształtowaną w wyniku procesów naturalnych różnorodnością biologiczną, a także w celu zachowania walorów historycznych i kulturowych, m. in. pobenedyktyńskiego opactwa na Świętym Krzyżu.

Tatrzański Park Narodowy

Utworzony w 1947 r. w celu zachowania

jedynego w Polce wysokogórskiego obszaru alpejskiego z najgłębszymi jaskiniami, licznymi jeziorami, potokami, strumieniami i wywierzyskami oraz unikatowymi w skali kraju i Europy walorami przyrodniczymi i kulturowymi a wraz z nimi bogatą różnorodnością biologiczną. Wiele gatunków roślin i zwierząt to endemity – niewystępujące nigdzie indziej, jak np. warzucha tatrzańska, kozica tatrzańska czy świstak tatrzański.

Wielkopolski Park Narodowy

Utworzony w 1957 r. w celu zachowania unikalnego w skali Polski i Europy urozmaiconego krajobrazu polodowcowego z licznymi jeziorami rozlegle pokrytymi obszarami leśnymi ze znacznym udziałem starodrzewów wraz z ich naturalną różnorodnością biologiczną oraz typowymi formami rzeźby polodowcowej: wzgórz morenowych, krawędzi pradolin, ozów, kemów, rynien subglacjalnych i zagłębień wytopiskowych. A także w celu zachowania walorów historycznych i kulturowych takich, jak m. in. ruiny zameczku na Jeziorze Góreckim.

Wigierski Park Narodowy

Utworzony w 1989 r. w celu zachowania unikalnej w skali Polski i Europy mozaiki ekosystemów wodnych, bagiennych i leśnych jakie tworzy jezioro Wigry wraz z sąsiadującymi mniejszymi jeziorami oraz przylegającym fragmentem Puszczy

Augustowskiej, a także fragmentami doliny rzek Czarnej Hańczy i Kamionki wraz z niezwykle bogatą i rzadką florą i fauną.

Woliński Park Narodowy

Utworzony w 1960 r. w celu zachowania unikalnej w skali Polski i Europy wstecznej delty Świny z archipelagiem bagnistych wysp oraz najpiękniejszego odcinka polskiego wybrzeża klifowego z dobrze zachowanymi lasami bukowymi, a także przybrzeżnych pasów wód Zalewu Szczecińskiego i Bałtyku z bogatą florą i fauną

Materiały uzupełniające do wystawy:

Pliki do pobrania

Polskie parki narodowe w obiektywie statystyki publicznej - prezentacja 144.21 MB